

REMISSVAR

2024-01-12

Dnr: BO 2023-0299

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen - En ny huvudregel (SOU 2023:69)

(dnr Ju2023/02434)

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Barnombudsmannens yttrande avgränsas till övergripande synpunkter när det gäller skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården (kapitel 11, 12 och 13) och förslagen i de delar de avser sekretess hos Barnombudsmannen.

Skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården

Det är angeläget att samverkan sker i det brottsförebyggande arbetet kring barn och unga och att utbytet av uppgifter ökar. Samhällets förmåga att uppmärksamma och agera för att skydda och ge stöd till barn måste stärkas. Allvarlig och grov brottslighet både drabbar barn och utförs av barn. Om barn får stöd tidigt minskar risken för allvarlig problematik eller kriminalitet senare i livet.¹

Samtidigt är det också angeläget att skyddet för den personliga integriteten och skolans, socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens grunduppdrag värnas. Åtgärder som riskerar att försämra barns och deras anhörigas förtroende för dessa verksamheter måste vidtas med stor försiktighet. Inte minst då detta också kan få en motsatt effekt när det gäller att skydda barn som far illa.

Informationsinnehavarna som utredningen har inhämtat uppgifter från har uttryckt farhågor bland annat gällande hur ett ökat utlämnande av uppgifter till brottsbekämpningen kan påverka enskildas tillit till verksamheterna och möjligheten för verksamheterna att utföra sina grunduppdrag. Det har lyfts att en effekt av förslagen kan bli att enskilda väljer att inte söka stöd och hjälp hos skolan, socialtjänsten eller hälso- och sjukvården för att uppgifter kan komma att lämnas vidare till brottsbekämpande myndigheter och att detta i sin tur kan ha negativ effekt på brottsbekämpningen. Det har också lyfts att intrånget i enskildas personliga integritet kan bli oproportionerligt i förhållande till den förväntade nyttan för brottsbekämpningen.

Utredningen synliggör dessa risker och förslagen innehåller begränsningar som syftar till att minimera negativa effekter, såsom att socialtjänsten och hälso- och sjukvården inte omfattas av generella uppgiftsskyldigheter och att förslagen innefattar vissa möjligheter till intresseavvägningar. Barnombudsmannen

¹ Barnombudsmannens årsrapport 2023: Jag hade vitt hjärta - Tidiga samhällsinsatser för att stärka barn och förebygga kriminalitet.

välkomnar detta. Förslagen innebär dock i flera delar alltjämt långtgående skyldigheter för verksamheterna att lämna ut uppgifter, till exempel att skolan ska lämna ut uppgifter till Polismyndigheten på eget initiativ om uppgiften kan antas behövas i myndighetens brottsbekämpande verksamhet och att en uppgift ska kunna lämnas ut med stöd av 10 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL) även om det inte finns en identifierad person som är misstänkt för brottet. Samtidigt som det beskrivs att det saknas forskning kring vilken påverkan ett utökat uppgiftslämnande till brottsbekämpningen kan få för enskilda barns, inklusive barns, förtroende för skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Det finns vidare, beskriver utredningen, svårigheter att närmare ange varför informationen behövs och, i synnerhet, vilka hinder som idag finns mot utlämnande. Utredningen har inte kunnat identifiera några absoluta rättsliga hinder mot att efterfrågad information lämnas ut med stöd av dagens regelverk.

Barnombudsmannen kan mot bakgrund av riskerna när det gäller förtroendet för verksamheterna och frågetecknen kring behovet av utökade rättsliga möjligheter inte tillstyrka förslagen på befintligt underlag. Att en utvärdering av hur förslagen tillämpas genomförs i efterhand är enligt Barnombudsmannens mening i och för sig viktigt, men inte tillräckligt för att säkerställa skyddet av barns mänskliga rättigheter.

Barnombudsmannen kan avslutningsvis lägga till att myndigheten självklart inte har något att invända mot rena förenklingar av regleringen.

Sekretess hos Barnombudsmannen

När det gäller förslagen i de delar de avser sekretess hos Barnombudsmannen har Barnombudsmannen i och för sig ingen erinran mot dessa även om myndigheten inte heller ser något behov av nya eller ändrade bestämmelser.

Föredragande i ärendet har varit chefsjuristen Tove Björnheden

Elisabeth Dahlin
Barnombudsman

Kopia till
ju.L4@regeringskansliet.se